

Examengids

5 havo
2021 - 2022

Voorwoord

Beste leerling, ouder(s) of verzorger(s),

In deze examengids staat alle belangrijke informatie over het examen. Het examen is opgebouwd uit het schoolexamen (SE) beginnend in het voor-examenjaar en doorlopend in het examenjaar, én het landelijk examen (CE) dat in mei in het laatste schooljaar plaatsvindt.

Deze examengids wijst dus de weg naar het eindexamen. Wat kun je verwachten? Waar moet je je aan houden? Wat zijn de rechten en plichten van school en wat zijn de rechten en plichten van de examenkandidaat?

In het eerste gedeelte van de gids staat het examenreglement. Het examenreglement beschrijft alle regels met betrekking tot het examen op basis van de landelijke regel- en wetgeving en is opgesteld door de Montessori Scholengemeenschap (MSA), aangevuld met onze eigen schoolgebonden regels: het MLA examenreglement. De opbouw van beide reglementen is gelijk en per artikel vind je eerst de tekst uit het MSA reglement en vervolgens die uit het MLA reglement.

Het tweede gedeelte van de gids omvat het PTA (Programma van Toetsing en Afsluiting) van het MLA. In het PTA staat informatie over alle onderdelen van de schoolexamens. Wat is de inhoud van de Schoolexamenonderdelen? Daarnaast vind je er praktische informatie over het maken van de schoolexamens.

Alle resultaten tezamen vormen je examendossier. In Magister is het mogelijk om zelf de resultaten bij te houden waardoor je overzicht houdt hoe het examenproces verloopt.

Ik wens alle leerlingen veel succes toe.

Mede namens de examencommissie,

Wriester Grommers,
Rector

Inhoud

Deel I - Examenreglementen MSA en MLA

Procedurele aspecten	5
Artikel 1 - Procedurele aspecten	5
Algemene bepalingen	6
Artikel 2 - Begrippen	6
Artikel 3 - Communicatie, inzage en procedure bij bezwaar	8
Artikel 4 - Regeling afwijkende wijze van examinering	9
Onregelmatigheden	11
Artikel 5 - Onregelmatigheden	11
De organisatie van het eindexamen	13
Artikel 6 - De organisatie van het eindexamen	13
De gang van zaken tijdens het schoolexamen	16
Artikel 7 - De gang van zaken tijdens het schoolexamen	16
De herkansing van het schoolexamen en van het centraal examen	17
Artikel 8 - Herexamen van het schoolexamen maatschappijleer op het vmbo	17
Artikel 9 - Herkansen centraal examen	18
De uitslag	19
Artikel 10 - Vaststelling van het eindcijfer	19
Artikel 11 - Slotbepaling	20

Deel II - Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)

1. De vakken	22
2. Belangrijke data in het examenjaar	23
3. Roosters SE en CE	24
4. Aanwijzingen voor de examenkandidaten bij het SE	27
5. Lijst van toegestane hulpmiddelen bij het examen	29
6. Toelichting bij de ED-resultaten	30
7. De slaag- zakregeling	31
8. Doorstroomregeling	32
9. Regeling gezakten	33
10. Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's	34

Deel I

Examenreglementen

MSA en MLA

Procedurele aspecten

Artikel 1 - Procedurele aspecten

MSA

- Het bevoegd gezag van de Montessori Scholengemeenschap Amsterdam (MSA), overwegende, dat ter uitvoering van het geldende eindexamenbesluit VO een examenreglement moet worden vastgesteld, besluit: dat met ingang van 1 oktober 2020 het examenreglement voor de MSA wordt ingesteld. De CMR heeft met dit examenreglement ingestemd.
- De directeur van de school stelt namens het bevoegd gezag jaarlijks vóór 1 oktober het programma van toetsing en afsluiting (PTA) vast. De vaststelling vindt plaats na instemming van de DMR. In het PTA wordt in elk geval aangegeven welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst, de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen, de wijze waarop het schoolexamen plaatsvindt, de herkansingsregeling van het schoolexamen, evenals de regels voor de wijze waarop de beoordeling voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.
- Het examenreglement en het PTA worden door de directeur vóór 1 oktober aan de inspectie en het bevoegd gezag toegezonden en aan de kandidaten ter beschikking gesteld.

MLA

- De rector van het MLA is door het bevoegd gezag gemandateerd om op te treden in zaken die het eindexamen en dit examenreglement betreffen.
- Het examenreglement van het MLA (onderdeel van de MSA) wordt vastgesteld door de rector, na instemming van de DMR.
- Indien daartoe aanleiding is, kan de schoolleiding het reglement tussentijds wijzigen, na instemming van de DMR.
- Het eindexamen is landelijk geregeld in het Eindexamenbesluit VO (artikel 31).
- Het MLA-examenreglement is noodzakelijk volgens hoofdstuk III van bovengenoemd besluit. Binnen de MSA is sprake van een schooloverstijgend MSA-examenreglement en schoolspecifieke schoolexamenreglementen van de MSA-scholen. De schoolspecifieke schoolexamenreglementen zijn een aanvulling op en onderschikt aan het MSA-examenreglement.
- Zowel het MSA-examenreglement als het MLA-examenreglement is terug te vinden op de website van het MLA.

Algemene bepalingen

Artikel 2 - Begrippen

MSA

De begripsbepalingen zoals omschreven in artikel 1 van het eindexamenbesluit VO zijn ook voor dit reglement van toepassing.

In dit reglement wordt verder verstaan onder:

School

Eén van de scholen die binnen de MSA zelfstandig één of meer vormen van afsluitend onderwijs verzorgt.

Directeur

De directeur van een school van de MSA.

Examencommissie

De commissie die verantwoordelijk is voor de organisatie van het examen en gemandateerd is door de directeur om beslissingen te nemen over alle aangelegenheden die betrekking hebben op het examen, met uitzondering van onregelmatigheden. De examencommissie bestaat uit minimaal drie personen. De eindverantwoordelijk directeur maakt geen deel uit van de examencommissie. Voor het overige worden samenstelling en werkwijze van deze commissie geregeld in het schoolspecifieke examenreglement.

Commissie van beroep

De commissie die zich bezighoudt met het afhandelen van klachten over de besluiten van de directeur omtrent onregelmatigheden tijdens schoolexamen en centraal examen.

Bevoegd gezag

College van bestuur van de stichting Montessori Scholengemeenschap Amsterdam (MSA).

Examendossier

Het geheel van de onderdelen van het schoolexamen zoals gedocumenteerd in een door het bevoegd gezag gekozen vorm.

Examensecretaris

Degene die verantwoordelijk is voor het coördineren van de werkzaamheden en het uitvoeren van werkzaamheden voortvloeiend uit het toepassen van het examenreglement.

De examensecretaris wordt door de directeur aangewezen uit het personeel. De directeur maakt melding daarvan bij het bevoegd gezag.

Examinator

Degene die belast is met het afnemen van het examen.

Kandidaat

Enieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen wordt toegelaten.

PTA

Programma van Toetsing en Afsluiting. In het PTA wordt aangegeven welke onderdelen van het examenprogramma in het Schoolexamen worden getoetst, de inhoud van de onderdelen van het Schoolexamen, de wijze waarop het Schoolexamen plaatsvindt, de herkansingsregeling van het Schoolexamen, evenals de regels voor de wijze waarop de beoordeling voor het Schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.

Schoolexamen

Het totaal van alle toetsen en opdrachten dat het cijfer bepaalt van het Schoolexamen voor een vak.

MLA

Onderstaande begrippen vormen een aanvulling op de begrippenlijst in het MSA-examenreglement:

Afdelingsteam

Het team van docenten dat het onderwijs voor een groep examenleerlingen verzorgt.

De verslagvergadering

De vergadering van docenten die besluit over de voortgang van een leerling.

SE

Een onderdeel (toets) van het schoolexamen dat medebepalend is voor het eindcijfer schoolexamen.

Praktische opdracht

Een onderdeel van het schoolexamen, waarbij ook vaardigheden worden getoetst, dat medebepalend is voor het eindcijfer schoolexamen.

Handelingsdeel

Een onderdeel van het schoolexamen dat met de beoordeling 'voldoende' of 'goed' afgesloten moet worden.

DSM

Deelschoolmiddag waarop o.a. SE's en practica worden afgenomen.

Artikel 3 - Communicatie, inzage en procedure bij bezwaar

MSA

- Van iedere beoordeling die bij het bepalen van resultaten van onderdelen van het examen-dossier van de kandidaat meetelt, stelt de examinerator de kandidaat binnen tien werkdagen in kennis. De vakdocenten registreren zorgvuldig alle schoolexamencijfers in het schoolexamen-dossier. Kandidaten en hun ouders kunnen onafhankelijk van elkaar in het Leerling Volg Systeem van Magister (LVS) van de schooladministratie deze cijfers bekijken.
- De kandidaten hebben het recht om het, door hen gemaakte, werk in te zien. Het werk mag niet meegenomen en niet gekopieerd worden.
- Bezwaren over een beoordeling moeten eerst door de kandidaat met de betrokken vakdocent worden besproken, eventueel met bemiddeling van de mentor/coach. Leidt dat niet tot een oplossing, dan kan de kandidaat binnen vijf werkdagen nadat het onderdeel van het school-examen is ingezien en de beoordeling aan de kandidaat bekend is gemaakt, schriftelijk bezwaar maken tegen de beoordeling bij de examencommissie. Na deze periode van vijf dagen is het cijfer dus definitief. Informatie over de werkwijze van de examencommissie is te vinden in het schooleigen onderdeel van het examenreglement. De examencommissie heeft de bevoegdheid de beslissing van individuele examinatoren te herzien.
- Indien de kandidaat het niet eens is met het oordeel van de examencommissie, dan kan hij bezwaar maken bij de directeur, binnen vijf werkdagen nadat het besluit van de examencommissie is meegedeeld. Deze zal een oordeel uitspreken over de door de examencommissie gehanteerde procedure. Hij kan bij procedurele fouten de examencommissie opdragen de behandeling van de klacht volgens de juiste procedure opnieuw te doen.

MLA

- In het geval dat een leerling van mening is ernstige hinder ondervonden te hebben tijdens een schoolexamen als gevolg van geluidsoverlast of anderszins, dan meldt hij dit onmiddellijk na het schoolexamen bij de surveillant en schoolleider. De schoolleider bespreekt de situatie vervolgens in de examencommissie. De examencommissie doet onderzoek. Gedurende het onderzoek wordt er nog niet over de beoordeling van het werk met de betreffende leerling gecommuniceerd. Als de examencommissie tot de conclusie komt dat er sprake is geweest van ernstige hinder of verstoring, dan laat de rector het gemaakte examenwerk vernietigen. Het werk wordt niet beoordeeld en de betreffende leerling(en) doet(n) het schoolexamen opnieuw.
- In het geval de examencommissie en de rector van mening zijn dat school niet nalatig is geweest, wordt het bezwaar ongegrond verklaard. Het gemaakte werk wordt alsnog door de vakdocent beoordeeld. Tegen de uitspraak van de rector is geen beroep mogelijk.

- Kandidaten die het werk in komen zien, doen dat onder de volgende voorwaarden:
  - a. De leerling dient een verzoek ter inzage van het examenwerk in bij de vakdocent. De vakdocent maakt als tussenpersoon een afspraak met het examensecretariaat.
  - b. De secretaris haalt het werk op en onder zijn toezicht wordt het werk door leerling en vakdocent samen bekeken.
  - c. Het werk mag niet gefotografeerd of gekopieerd worden. Het is niet toegestaan aantekeningen op het werk te maken.
  - d. De duur van deze inzage wordt vooraf door de secretaris vastgesteld.

Artikel 4 - Regeling afwijkende wijze van examinering

MSA

- De directeur kan toestaan dat een gehandicapte kandidaat het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de directeur de wijze waarop het examen zal worden afgelegd, met dien verstande dat aan de overige bepalingen in dit besluit wordt voldaan. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.
- Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde aangepaste wijze van examineren dat:
  - a. er een deskundigenverklaring is die door een ter zake kundige psycholoog, medicus, orthopedagoog, neuroloog of psychiater is opgesteld en ondertekend. Wil een leerling aanspraak kunnen maken op aanpassingen bij het maken van (school)examens moet deze deskundigenverklaring en de gewenste aanpassingen uiterlijk vier weken voor aanvang van een (school)examenweek zijn ontvangen door de school en door de zorgcoördinator te zijn beoordeeld en schriftelijk akkoord bevonden.
  - b. de aanpassing voor zover betrekking hebbend op het centraal examen in ieder geval kan bestaan uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten, en
  - c. een andere aanpassing slechts kan worden toegestaan voor zover daartoe in de onder a genoemde deskundigenverklaring ten aanzien van betrokkene een voorstel wordt gedaan dan wel indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen, vermeld in die deskundigenverklaring.
- Het bevoegd gezag kan in verband met onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal afwijken van de voorschriften gegeven bij of krachtens dit besluit, ten aanzien van een kandidaat die minder dan zes jaar Nederlandstalig onderwijs heeft gevolgd voorafgaand aan het examen en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is. De in de eerste volzin bedoelde afwijking kan betrekking hebben op:
  - a. het vak Nederlandse taal en literatuur;
  - b. het vak Nederlandse taal;
  - c. enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.

- De in het derde lid bedoelde afwijking bestaat voor zover betrekking hebbend op het centraal examen slechts uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten en het verlenen van toestemming tot het gebruik van een verklarend woordenboek der Nederlandse taal. Het gaat in het bijzonder om een woordenboek van Nederlands naar een vreemde taal. Het gebruik van een woordenboek van een vreemde taal naar het Nederlands is niet toegestaan.
- Als sprake is van meerdere beperkingen, mogen de tijdverlengingen op grond van verschillende beperkingen niet bij elkaar worden opgeteld. Uitzondering: als sprake is van tijdverlenging op grond van anderstaligheid en kort verblijf in Nederland (hoogstens zes jaar) én van dyslexie, kan twee maal een half uur worden toegekend.
- Van elke afwijking op grond van het derde lid wordt mededeling gedaan aan de inspectie.

MLA

- Op grond van het Inrichtingsbesluit WVO, kunnen leerlingen ontheffing krijgen van het onderwijs (en examen) in lichamelijke opvoeding, als zij 'vanwege hun lichamelijke gesteldheid niet in staat zijn dit onderwijs te volgen'. De rector kan deze ontheffing verlenen en hoeft daarvoor niet vooraf toestemming aan de inspectie te vragen. Wel moet een dergelijke ontheffing gemeld worden onder vermelding van de gronden waarop deze ontheffing berust.
- Op grond van het Inrichtingsbesluit WVO, kunnen leerlingen vrijstelling krijgen voor (onderdelen van) het onderwijs (en examen) in andere examenonderdelen dan lichamelijke opvoeding. Het bevoegd gezag kan deze vrijstelling verlenen en hoeft daarvoor niet vooraf toestemming aan de inspectie te vragen.

Onregelmatigheden

Artikel 5 - Onregelmatigheden

MSA

- Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het examen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de directeur maatregelen nemen.
- De maatregelen bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
  - a. het toekennen van het cijfer 1,0 voor een onderdeel van het schoolexamen of het centraal examen,
  - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan één of meer delen van het schoolexamen of zittingen van het centraal examen,
  - c. het ongeldig verklaren van één of meer onderdelen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen,
  - d. het opschorten van de uitslag van het examen en het uitreiken van een diploma en een cijferlijst tot na een hernieuwd examen in door de directeur aan te wijzen onderdelen. Indien het hernieuwd examen betrekking heeft op één of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in het volgend tijdvak van het centraal examen, dan wel ten overstaan van de staatsexamencommissie.
- De directeur deelt zijn beslissing ingevolge lid 2 mee aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. De directeur stelt de kandidaat, indien deze dit wenst, in de gelegenheid zich te laten horen. De kandidaat kan zich laten bijstaan door een door hem aan te wijzen meerderjarige. In de schriftelijke mededeling aan de kandidaat wordt tevens gewezen op het bepaalde in het vierde lid. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, indien deze minderjarig is.
- De kandidaat kan tegen een beslissing van de directeur omtrent onregelmatigheden schriftelijk in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag in te stellen commissie van beroep examenzaken (bovenschools). Dat moet gebeuren binnen vijf werkdagen nadat de beslissing schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht. De commissie stelt een onderzoek in, past hoor en wederhoor toe, en beslist binnen twee weken na ontvangst van het beroep of zoveel eerder als nodig is voor de voortgang van het examen van de betrokken kandidaat. Tenzij zij de termijn met redenen omkleed heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De commissie voert in ieder geval een gesprek met de kandidaat, waarbij deze zich, indien gewenst, kan laten bijstaan door een door hem aan te wijzen meerderjarige. Ook vindt er altijd een gesprek plaats met betrokken medewerkers van de school. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mee aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de directeur van de school en aan de inspectie.

- Van de commissie van beroep mogen de directeur van de betrokken school en de secretaris(sen) van het eindexamen geen deel uitmaken. De commissie van beroep bestaat uit drie personen: het bevoegd gezag, een ouder of personeelslid van de betreffende school en een directielid van een niet betrokken MSA-school.

Het postadres van de commissie is:

Commissie van Beroep Examenzaken
bestuursbureau van de MSA
Postbus 92048, 1090 AA Amsterdam

- Voorbeelden van onregelmatigheden zijn (niet-limitatief):
  - Afkijken of de gelegenheid bieden tot afkijken.
  - Een telefoon of ander smart device, waarmee je al dan niet via bluetooth of op andere manieren gegevens kan uitwisselen, bij je dragen tijdens een toets of examen.
  - Het schrijven in woordenboeken die men tijdens een toets of examen bij zich heeft.
  - Het bij zich hebben van spiekbriefjes tijdens een toets of examen.
  - Het niet volgens de regels inleveren van examenwerk.
  - Ongeoorloofde absentie bij alle onderdelen van SE en bij CE geldt ook als een onregelmatigheid.
  - Het overschrijden van de bekendgemaakte deadline van een praktische opdracht of een handelingsdeel kan beschouwd worden als een onregelmatigheid.
- De directeur stelt vast of er sprake is van ongeoorloofd verzuim bij een onderdeel van het SE en bij het CE. Voor de verdere procedure zie de schoolspecifieke reglementen.

MLA

Alle artikelen rond onregelmatigheden zijn terug te vinden in het MSA Examenreglement.

De organisatie van het eindexamen

Artikel 6 - De organisatie van het eindexamen

MSA

- Het schoolexamen wordt tenminste twee weken vóór de aanvang van het centraal schriftelijk examen afgesloten.
- Uiterlijk tien werkdagen voor de aanvang van het centraal examen deelt de directeur de kandidaat schriftelijk mee welke eindcijfers en beoordelingen er behaald zijn voor het schoolexamen.
- Deelname aan alle geplande toetsen is verplicht.
- Het is verplicht het werk behorend bij een praktische opdracht op of voor de deadline in te leveren.
- Uiterlijk één week voor de aanvang van het centraal examen ontvangen de kandidaten richtlijnen waarin alle informatie staat met betrekking tot de gang van zaken tijdens het centraal examen evenals welke hulpmiddelen bij het centraal examen bij de verschillende vakken zijn toegestaan. Elke kandidaat is verplicht zich aan deze richtlijnen te houden.
- Alle onderdelen van het schoolexamen en centraal examen moeten op school, gedurende tenminste zes maanden na afronding van het centraal examen worden bewaard: de opgaven, het werk van de kandidaten, de beoordelingsnormen en het voor elk werk toegekende cijfer of beoordeling.

MLA

Toetsen

- a. Binnen het schoolexamen (SE) worden twee onderdelen onderscheiden: Toetsen met open/gesloten vragen (schriftelijk of mondeling) en praktische opdrachten.
- b. De wegingsfactor van de toets staat vermeld in het examenprogramma per vak.
- c. In 6 vwo, 5 havo en 4 mavo zijn er twee geconcentreerde schoolexamenperiodes en twee periodes voor de herkansingen. In 5 vwo en 4 havo zijn er twee geconcentreerde schoolexamenperiodes en is er aan het eind één herkansingsperiode. In 3 mavo is er één schoolexamenperiode en is er één herkansingsperiode.
- d. In een aantal gevallen wordt een toets op een ander moment afgenomen.
- e. De toetstijd in schoolexamenperiodes is vastgesteld op maximaal twee klokuren tenzij anders aangegeven.
- f. De wegingsfactor van de toets staat vermeld in het examenprogramma per vak.
- g. De sectie is verantwoordelijk voor de opgaven van de toetsen uit het examendossier. Dit betekent dat tenminste twee docenten uit een sectie de toets maken. Bij de opgaven van een toets staat de puntentoekenning per onderdeel aangegeven.
- h. De vakdocent (examinator) bepaalt het cijfer van de toets.

- i. Het cijfer van de toets wordt uitgedrukt in een cijfer uit de schaal van cijfers 1,0 t/m 10 en de daartussen liggende cijfers op 1 decimaal. De gehele cijfers voor het Schoolexamen hebben de volgende betekenis:

1 = zeer slecht	6 = voldoende
2 = slecht	7 = ruim voldoende
3 = zeer onvoldoende	8 = goed
4 = onvoldoende	9 = zeer goed
5 = bijna voldoende	10 = uitmuntend

- j. Bij de afname van de toetsen gelden de volgende voorwaarden:
- De toetsen worden aangeleverd in lettertype Arial, 12.
  - Op het voorblad staat de titel, de tijdsduur van het SE, het aantal vragen, de maximale score en de eventuele bijlagen en/of antwoordbladen.
  - Indien een kandidaat recht heeft op een verklanking zorgt de vakdocent voor het op tijd aanleveren van de verklankte toets.
  - Indien er bij een SE aantekeningen mogen worden gebruikt, wordt dit duidelijk op het SE aangegeven.
  - Indien er bij een SE gebruik mag worden gemaakt van externe bronnen, wordt dit duidelijk op het SE aangegeven.
  - Indien er aantekeningen mogen worden gebruikt bij een SE, dienen die vooraf door iemand van de sectie gecontroleerd te worden.

Praktische opdrachten

- a. De praktische opdrachten worden door de secties vastgesteld.
- b. De docent bepaalt het cijfer voor de praktische opdracht.
- c. In sommige gevallen kan een praktische opdracht niet herkanst worden. Welke opdrachten dit zijn is terug te lezen op de vakkenpagina's in het PTA.
- d. Een praktische opdracht kan een groepsopdracht zijn.
- e. De docent bepaalt de deadline voor de inlevering van PO's. Deze deadlines worden vermeld op de studiewijzer (week) en op de betreffende vakkenpagina in het PTA (periode).
- f. Wanneer een leerling met een deadline in de problemen raakt, neemt deze leerling (uiterlijk twee dagen vóór de deadline verstrijkt) contact op met de betrokken vakdocent om tot een oplossing te komen. De docent geeft de gevallen, die niet bevredigend zijn opgelost, door aan de schoolleider bovenbouw. De schoolleider kan, na de betrokkenen gehoord te hebben, contact opnemen met de rector. Deze kan het vergrijp als een 'onregelmatigheid' aanmerken, in de zin van Art. 5 van het MSA reglement en voor het PO een 1.0 geven.

Hulpmiddelen

- a. Bij de diverse onderdelen uit het schoolexamen beslist de sectie welke hulpmiddelen zijn toegestaan.
- b. Indien een kandidaat gerechtigd is gebruik te maken van bijzondere hulpmiddelen bij een SE of CE, zoals een laptop of een spraakbestand, worden die door de school aangeleverd.

Handelingsdeel

- a. Het vak LO kent een praktisch deel en een theoretisch onderdeel die samen het handelingsdeel vormen. Een kandidaat moet beide onderdelen van het vak naar behoren afgerond hebben.
- b. Een handelingsdeel levert geen cijfer op. Een leerling krijgt een beoordeling 'onvoldoende', 'voldoende' of 'goed'.
- c. Een leerling wordt pas toegelaten tot het centraal examen indien alle onderdelen van het handelingsdeel naar behoren zijn afgerond, dit ter beoordeling van de docent. Een leerling mag het handelingsdeel dus niet afsluiten met een onvoldoende.

Profielwerkstuk

- a. Voor de mavo omvat het profielwerkstuk 'de Meesterproef' voor Toekomst voor Talent. Deze wordt in het examenjaar afgerond en door leerlingen gepresenteerd.
- b. Het profielwerkstuk voor havo en vwo wordt in de profielwerkstukweek van het examenjaar afgerond.
- c. De organisatie en de begeleiding van het profielwerkstuk berust bij het afdelingsteam.
- d. Het profielwerkstuk wordt in principe door meerdere leerlingen samen gemaakt. Het afdelingsteam bepaalt de uiteindelijke groepsgrootte.
- e. Het profielwerkstuk bestrijkt onderwerpen uit ten minste één vak van het profieldeel.
- f. Een profielwerkstuk kan verschillende vormen hebben maar elk profielwerkstuk kent een schriftelijk verslag. De omvang van dit verslag is ter beoordeling van het afdelingsteam en staat vermeld in de PWS handleiding.
- g. De beoordelingscriteria voor het profielwerkstuk zijn vooraf duidelijk gemaakt en staan in de PWS handleiding.
- h. Het profielwerkstuk kan worden herkanst, als één van de herkansingen die een kandidaat heeft in het examenjaar.
- i. Te laat inleveren van het PWS betekent dat een herkansing moet worden ingezet.

LOB

Iedere leerling volgt het programma 'loopbaanoriëntatie en -begeleiding'. Het LOB-programma wordt aangestuurd door het decanaat en verzorgd in samenwerking met de mentoren van het afdelingsteam.

Examendossier (ED)

Kandidaten krijgen minimaal twee weken voor het CE de resultaten van het Examendossier op papier uitgereikt. Als deze correct zijn, ondertekent de kandidaat de brief en levert deze in. Ondertekening is verplicht. Het moment waarop dit plaatsvindt staat in het overzicht van de belangrijke data die in het examenjaar wordt uitgedeeld. Door te ondertekenen wordt het examendossier afgerond en wordt de leerling toegelaten tot het Centraal Examen.

De gang van zaken tijdens het schoolexamen

Artikel 7 - De gang van zaken tijdens het schoolexamen

MSA

- Het examenwerk dat in het voorexamenjaar wordt gemaakt, behoudt zijn geldigheid in het examenjaar.
- Als de kandidaat de opgaven van de toets of het examen heeft ontvangen, gaat de school ervan uit dat hij heeft deelgenomen aan de toets of het examen. Dit betekent dat het resultaat van een eenmaal gestarte toets geldig is en blijft. De kandidaat kan zich niet tijdens de toets of achteraf ziek melden, ook niet als hij tijdens de toets ziek wordt. In bijzondere gevallen en in gevallen waarin geen duidelijkheid bestaat, beslist de directeur.

MLA

Bij ziekte tijdens een toets uit het examendossier geldt:

- a. De afwezigheid van een kandidaat wegens ziekte is door een ouder/verzorger bij de school voorafgaand aan de toets telefonisch gemeld bij het examensecretariaat via een speciaal nummer: 020-3052140 voor havo en vwo. Voor de mavo is het nummer: 06-22521047. De betreffende schoolleider neemt vervolgens kennis van de officiële ziekmelding.
- b. Bij afwezigheid tijdens een toets wegens een andere reden dan ziekte, is deze reden minstens 1 dag voorafgaand aan de toets door een ouder schriftelijk aan de schoolleider gemeld.
- c. Indien de afwezigheid van een kandidaat tijdens een toets niet naar behoren is gemeld, dit ter beoordeling van de schoolleider, wordt het cijfer 1,0 voor de betreffende toets genoteerd. De schoolleider meldt dit aan de rector, die het vergrijp als een onregelmatigheid aanmerkt, in de zin van Art. 5 van het examenreglement.

Indien de afwezigheidsmelding is geaccepteerd geldt:

- a. Inhalen van de gemiste SE-onderdelen van het voor-examenjaar en het examenjaar gebeurt in de herkansingsperiode of in overleg met het bovenbouwteam op een ander moment.
- b. Ingehaalde SE-onderdelen kunnen niet herkanst worden. Dit geldt voor zowel voor SE-onderdelen in het voor-examenjaar als SE-onderdelen in het examenjaar.
- c. Ziekte in de herkansingsperiode betekent dat inhalen of herkansen niet meer mogelijk is.
- d. Een afspraak voor een mondeling geldt als een SE-datum (zie officiële afmelding).
- e. Deadlines voor inleveren van examenstof (zoals boekverslagen), die geëxamineerd wordt tijdens een mondeling SE, gelden ook als officiële toetsmomenten. Te laat inleveren (bijvoorbeeld van een leesdossier) zonder officiële ziekmelding betekent een 1,0.
- f. Bijzondere situaties- bijvoorbeeld langdurige ziekte- die betrekking hebben op de inhaal- en herkansingsregeling zijn ter beoordeling van de schoolleider in samenspraak met de examencommissie.

De herkansing van het school-examen en van het centraal examen

Artikel 8 - Herexamen van het schoolexamen maatschappijleer op het vmbo

MSA

- Maatschappijleer kent de volgende regeling:
  - a. Het eindcijfer telt als volwaardig cijfer mee in de slaag/zak regeling.
  - b. Het vak sluit af met een schoolexamen.
  - c. Voor dit vak is er geen CSE.
  - d. Bij onvoldoende eindresultaat is er een herexamen mogelijk.
- Een leerling die gemiddeld op een onvoldoende eindcijfer uitkomt voor maatschappijleer (5,4 of lager), heeft het recht om herexamen te doen. Het herexamen omvat door het bevoegd gezag aangegeven onderdelen van het examenprogramma. Het cijfer voor het herexamen vervangt, indien het hoger is, het eindcijfer van het schoolexamen maatschappijleer.

MLA

Algemeen

- a. Voor alle leerjaren geldt, dat een SE of PO slechts éénmaal herkanst mag worden.
- b. Het hoogst behaalde cijfer behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde SE of PO geldt als definitief cijfer voor het betreffende SE of PO.
- c. De schoolexamenvakken informatica (havo en vwo) en wiskunde D (vwo) hebben een aparte herkansingsregeling en vallen buiten de reguliere herkansingsmogelijkheden. Leerlingen met deze vakken hebben hierdoor recht op één extra herkansing naast de twee reguliere herkansingen.
- d. Het vak CKV kent voor het havo een aparte herkansingsregeling die buiten de twee reguliere herkansingen valt. De leerling heeft het recht om één onderdeel van CKV (een onderdeel uit 4 havo of een onderdeel uit 5 havo) tot uiterlijk 31 maart van het jaar waarin examen gedaan wordt te herkansen.
- e. Herkansingen kunnen niet meegenomen worden naar een volgend leerjaar.
- f. In het overzicht 'belangrijke data' dat aan het begin van het jaar wordt uitgedeeld aan alle kandidaten, wordt de datum vermeld wanneer een kandidaat zich kan opgeven voor de herkansingen.

Herkansingen in het examenjaar

- a. In het examenjaar mag een leerling over het geheel van alle vakken twee SE's of PO's herkansen. Echter niet alle PO's kunnen herkanst worden (zie vakkenpagina's). Er geldt een maximum van één één herkansing per herkansingsperiode.
- b. In het examenjaar zijn de herkansingen in twee aparte periodes geconcentreerd.
- c. Een herkansing uit de 1e SE periode kan niet meegenomen worden naar de 2e SE periode.

Herkansingen in het voor-examenjaar

- a. In het voorexamenjaar mag een leerling over het geheel van alle vakken twee SE's of PO's herkansen. Echter, niet alle PO's kunnen herkanst worden. (zie vakkenpagina's). Er geldt een maximum van één SE of PO per vak per herkansingsperiode. Leerlingen uit drie mavo hebben één herkansingsperiode en dus recht op één herkansing.
- b. Er zijn twee SE periodes. Na elke SE periode is er een herkansingsperiode. Per periode kan er één SE worden herkanst.
- c. Een herkansing uit het voor-examenjaar kan niet meegenomen worden naar het examenjaar.

Artikel 9 - Herkansen centraal examen

MSA

- Zodra de uitslag is vastgesteld, deelt de door de directeur aangewezen schoolfunctionaris deze samen met de eindcijfers aan iedere kandidaat mede. Tevens wordt de kandidaat gewezen op de mogelijkheid van herkansing met inachtneming van het eindexamenbesluit VO.
- De kandidaat doet een schriftelijk verzoek tot herkansing aan de directeur vóór een door de school te bepalen dag en tijdstip.
- Door het vragen van een herkansing wordt de uitslag een voorlopige.
- Indien een kandidaat niet vóór de in lid 2 genoemde dag en tijdstip zijn/haar verzoek tot herkansing heeft ingeleverd bij de directeur, wordt de uitslag die op de cijferlijst staat vermeld, definitief.
- De herkansingsregeling houdt het recht in om in 1 vak opnieuw centraal schriftelijk examen te doen. Bij de betreffende leerwegen van het vmbo geldt dat daarnaast ook onderdelen van het CSPE herkanst kunnen worden. Zie hiervoor het schooleigen examenreglement.
- Na afloop van de herkansing wordt de uitslag definitief vastgesteld met inachtneming van de desbetreffende artikelen van voornoemd besluit. Bij een herkansing geldt dat het hoogste cijfer telt.

MLA

Alle artikelen rond herkansen van het centraal examen zijn terug te vinden in het MSA Examenreglement.

De uitslag

Artikel 10 - Vaststelling van het eindcijfer

MSA

- Het cijfer van het schoolexamen voor een vak dat tevens centraal wordt geëxamineerd, wordt uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van cijfers van 1 tot en met 10 en de daartussen liggende cijfers op 1 decimaal.
- Het eindcijfer voor alle vakken van het examen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
- Voor alle vakken die worden afgesloten met een cijfer, worden de cijfers voor (praktische) examentoetsen omgezet in een eindcijfer: het schoolexamencijfer (SE). Dit schoolexamencijfer wordt voor vakken met een Centraal Schriftelijk Examen op één decimaal afgerond en voor vakken zonder Centraal Schriftelijk Examen berekend tot een heel getal, dus zonder decimalen.
- Het eindcijfer voor alle vakken met een onderdeel op het Centraal Schriftelijk Examen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
- Het eindcijfer wordt bepaald door het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het Centraal Schriftelijk Examen en dit wordt afgerond tot een geheel getal. Indien een vak alleen met een schoolexamen is afgerond is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer.
- Indien de uitkomst van de berekening van het eindcijfer niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond. Bij afronding wordt 4,49 een 4 en 5,49 een 5.

MLA

Combinatiecijfer

- a. Bij de uitslagbepaling in 6 vwo en 5 havo worden de eindcijfers van maatschappijleer, CKV en het profielwerkstuk aangemerkt als het eindcijfer van één vak.
- b. Voor elk onderdeel van het combinatiecijfer geldt dat een leerling voor zijn prestatie ten minste het cijfer 4,0 dient te behalen. Een niet geleverde prestatie wordt aangemerkt als een 'onregelmatigheid' en resulteert in het cijfer 1,0.
- c. Het eindcijfer maatschappijleer ligt vast aan het einde van de vierde klas (havo en vwo). Het eindcijfer CKV ligt vast in de vijfde (havo: begin februari, vwo: aan het einde van 5 vwo). Het cijfer voor het profielwerkstuk ligt in het laatste jaar, begin maart vast.
- d. Een leerling die doorgestroomd is van 5 havo naar 5 vwo heeft wegens de vrijstellingen voor CKV en maatschappijleer geen samengesteld combinatiecijfer. Het in 6 vwo behaalde resultaat voor het profielwerkstuk geldt in dit geval tevens als combinatiecijfer.

Artikel 11 - Slotbepaling

MSA

In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet en niet is gedelegeerd aan een schooleigen examenreglement, beslist het bevoegd gezag, in casu de bestuurder.

MLA

In alle gevallen waarin het reglement niet voorziet, beslist de eindverantwoordelijk rector van het MLA.

Deel II

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)

1. De vakken

Sommige vakken leveren een eindcijfer op dat uitsluitend bepaald wordt door het schoolexamen (SE). Enkele vakken, die uitsluitend een Handelingsdeel (HD) omvatten in het schoolexamen, worden afgesloten met V of G. De meeste vakken leveren een eindcijfer op dat het gemiddelde is tussen het schoolexamencijfer en het cijfer voor het centraal examen (CE).

• Aardrijkskunde	Ak	SE & CE
• Biologie	Biol	SE & CE
• Culturele en Kunstzinnige Vorming	CKV	SE
• Duits	Dutl	SE & CE
• Economie	Econ	SE & CE
• Engels	Entl	SE & CE
• Filosofie	Fi	SE & CE
• Frans	Fatl	SE & CE
• Geschiedenis	Ges	SE & CE
• Informatica	In	SE
• Kunst drama & Kunst algemeen	Kudr & Kua	SE & CE
• Lichamelijke Opvoeding	LO	HD
• Maatschappijleer	Maat	SE (afroning in 4havo)
• Maatschappijwetenschappen	Maw	SE & CE
• Bedrijfseconomie	Beco	SE & CE
• Natuurkunde	Nat	SE & CE
• Nederlands	Netl	SE & CE
• Scheikunde	Schk	SE & CE
• Tekenen	Te	SE & CE
• Wiskunde A	WisA	SE & CE
• Wiskunde B	WisB	SE & CE

2. Belangrijke data in het examenjaar

Hieronder de belangrijkste zaken en data uit het examenjaar op een rij. Hou voor een nadere detaillering de berichtgeving in de eigen deelschool en de roosters goed in de gaten. Wijzigingen of aanvullingen worden altijd ruim van te voren aangekondigd door de mentor en/of de schoolleider.

activiteit	datum	tijd
Algemene ouderavond 5H/6V met mentor	di. 21 september 2021	19.30 uur
SE-week 1	ma. 8 t/m vr. 12 november 2021	
Opgeven herkansingen	di. 23 t/m vr. 24 november 2021	
Herkansingsperiode 1	wo. 1 dec. t/m vr. 3 dec. 2021	elke dag om 13.30 uur
Oudergesprekken – 5H/6V met mentor	ma. 15 december 2021	vanaf 16.00 uur
CITO-luistertoetsen – 5H/6V	ma. 24 jan. t/m wo. 3 feb.2022	
Profielwerkstuk week	ma. 24 jan. t/m vr. 28 jan. 2022	
Deadline profielwerkstuk	do. 27 januari 2022	voor 14.00 uur
Presentatie profielwerkstuk voor ouders	do. 3 februari 2022	19.00-21.00 uur
SE-week 2	ma. 7 t/m vr. 11 maart 2022	
Opgeven herkansingen deadline	di. 22 maart 2022	
Herkansingsperiode 2	ma. 4 t/m vr. 8 apr. 2022	
Laatste dag vaklessen - 5H/6V	do. 14 april 2022	
Exameninstructie en ondertekening ED-cijferlijst	wo. 20 april 2022	9.00 uur
Examentraining	vr.15 t/m vr. 22 april 2022	
CE eerste tijdvak	do. 12 t/m ma. 3 mei 2022	
Afsluiting examenperiode met de examenmaaltijd	wo. 25 mei 2022	17.30 uur
Examenuitslag eerste tijdvak	wo. 15 juni 2022 4mavo/5havo/6vwo	na 14.00 uur
Inschrijving CE tweede tijdvak	do. 16 juni 2022 5havo/6vwo	13.00 uur
CE tweede tijdvak	ma. 20 t/m do. 23 juni 2022 do. 23 juni aangewezen vakken	
Examenuitslag tweede tijdvak	vr. 1 juli 2022	na 14.00 uur
Diploma-uitreiking	wo.6 juli mavo/havo do. 7 juli vwo	tijdstip wordt nader bekend gemaakt

3. Roosters SE en CE schooljaar 2021-2022

5 havo	Rooster SE-week 1		
maandag	8 november 2021	08.45 11.45 14.45	Geschiedenis Scheikunde Filosofie
dinsdag	9 november 2021	08.45 11.45 14.45	Biologie Aardrijkskunde Beco
woensdag	10 november 2021	08.45 11.45 14.45	Nederlands (comp)* Nederlands (comp)* Economie
donderdag	11 november 2021	08.45 11.45 14.45	Frans (comp) Wiskunde A en B Duits
vrijdag	12 november 2021	08.45 11.45 11.45	Engels MAW Natuurkunde

* = twee shifts; leerlingen horen ruim tevoren hun shift
verlengers zitten altijd in shift-2

Roosters SE en CE schooljaar 2021-2022

5 havo	Rooster SE-week 2		
maandag	7 maart 2022	11.45	Wiskunde A en B
dinsdag	8 maart 2022	08.45 11.45 14.45 14.45	Engels (comp)* Engels (comp)* KUA (comp) Filosofie
woensdag	9 maart 2022	08.45 11.45 11.45 14.45	Geschiedenis Duits (comp)* Scheikunde Duits (comp)+
donderdag	10 maart 2022	08.45 11.45 11.45 14.45	Aardrijkskunde MAW Natuurkunde Beco
vrijdag	11 maart 2022	08.45 11.45 14.45	Biologie Economie Tekenen

* = twee shifts; leerlingen horen ruim tevoren hun shift
verlengers zitten altijd in shift-2

Roosters SE en CE schooljaar 2021-2022

5 havo	Rooster CE tijdvak 1		
donderdag	12 mei 2022	09.00 - 11.30 13.30 - 16.30	Duits Aardrijkskunde
vrijdag	13 mei 2022	13.30 - 16.30	Wiskunde A, B
maandag	16 mei 2022	09.00 - 12.00 13.30 - 16.30	Geschiedenis Natuurkunde
dinsdag	17 mei 2022	09.00 - 12.00 13.30 - 16.30	KUA Nederlands
woensdag	18 mei 2022	09.00 - 12.00 13.30 - 16.30	MAW/ Biologie
donderdag	19 mei 2022	13.30 - 16.00	Frans
vrijdag	20 mei 2022	09.00 - 12.00 13.30 - 16.30	Filosofie Economie
maandag	23 mei 2022	09.00 - 11.30 13.30 - 16.30	Tekenen Scheikunde
dinsdag	24 mei 2022	13.30 - 16.00	Engels
woensdag	25 mei 2022	13.30 - 16.30	Bedrijfseconomie

4. Aanwijzingen voor de examenkandidaten bij het SE

Een SE in een SE periode duurt standaard 120 minuten. Een SE schrijven op de computer bij de vakken Nederlands, Engels, Frans en Duits duurt 90 minuten. Daarbij hoort een apart protocol dat hieronder wordt vermeld: 'Aanwijzingen bij het maken van een SE op de computer'.

Kom steeds op tijd, minimaal 10 minuten vóór de aanvang van elk examen.

- Als je ziek bent, wordt dit voorafgaand aan het examen door een ouder gemeld. Zoek onmiddellijk contact met de leiding van de bovenbouw/mavo-deelschool om te overleggen wat je het beste kunt doen.
- Tijdens het eerste uur van de zitting mag niemand de zaal verlaten.
- Als je te laat komt, mag je niet langer doorgaan. Vanaf 30 minuten na aanvang van het examen mag je de zaal niet meer in.
- Een kwartier vóór het einde van het examen mag je de zaal niet meer verlaten, maar moet je blijven zitten tot het werk aan het einde van de zitting is opgehaald. Ga niet te vroeg weg; ook als je denkt klaar te zijn, is het beter het werk nog eens na te kijken.
- Zet op je papier rechtsboven je naam (voor- en achternaam). Vul ook de naam van je docent in en je klas. Nummer je antwoordbladen!
- Volg altijd de aanwijzingen van surveillanten op.
- Bij het SE kunnen alleen de hulpmiddelen worden gebruikt die volgens bijgevoegde lijst zijn toegestaan, tenzij een sectie voor het SE anders heeft bepaald. Bij het CE is de lijst toegestane hulpmiddelen landelijk vastgesteld.
- Tassen, jassen, enz. mogen niet bij je tafel liggen tijdens het examen. Neem dus zo weinig mogelijk spullen mee.
- Mobiele telefoons en smartwatches zijn uitgeschakeld en mogen niet binnen handbereik zijn. Laat ze thuis! Indien een surveillant er één aantreft bij je examentafel, wordt deze onherroepelijk in beslag genomen. Gaat er een telefoon af tijdens een zitting, dan worden er scherpe maatregelen getroffen jegens de eigenaar. Er kan een melding gedaan worden van een onregelmatigheid waar een sanctie op staat.
- Het is niet toegestaan typp-ex te gebruiken of met potlood te schrijven (uiteraard wel op grafiekpapier).
- Als je iets nodig hebt (papier bijv.) geef je de surveillant een teken. In alle gevallen blijf je op je plaats zitten! (dus NIET zelf papier gaan halen!)
- In de zaal ga je zitten aan het tafeltje waarop een kaartje ligt met jouw naam erop. Houd er rekening mee dat je steeds op een wisselende plaats zit.
- Voor een leerling die (verlengd) examen doet met behulp van een laptop, geldt het volgende: De leerling gaat na afloop samen met de surveillant en de USB-stick naar het secretariaat. In aanwezigheid van de leerling wordt er een print gemaakt op schoolpapier. De kandidaat ondertekent deze. De print wordt vervolgens in de map met het gemaakte examenwerk gestopt.

- Het examen is een uiterst serieuze zaak. Voor de goede orde: lees naar artikel 7 uit het Besluit eindexamen uit het PTA.
- Voor het CE volgt een aparte instructie.

Aanwijzingen bij het maken van een SE op de computer

- Start de computer op en log in met de inlognaam en het wachtwoord dat je krijgt van de surveillant.
- De surveillant geeft je een USB-stick. Stop deze in de computer.
- Start Word op en maak een document aan. Sla dit direct op op je USB-stick met de volgende bestandsnaam: voornaamachternaamklas (dus bijvoorbeeld: laurajansen5hX2).
- Je kunt nu beginnen met het maken van het SE.
- Laat via het menu Extra >> Woorden tellen, de woorden van de door jou geschreven tekst tellen en schrijf het aantal woorden onder je tekst (bijv. "256 woorden").
- Als je klaar bent met het SE sla je het bestand nog een keer op en geef je daarna een printopdracht.
- Wenk vervolgens de surveillant. Hij zal de print met zijn pasje uit de printer halen.
- Onderteken de geprinte versie en maak vervolgens de USB-stick helemaal leeg en lever deze weer in bij de surveillant.

Let op

- Surfen op het Internet is te allen tijde verboden. De surveillant kan op zijn computer precies zien wie het Internet op gaat. Zodra je Internet opstart, wordt dit gezien als een 'onregelmatigheid' (zie Examenreglement MSA artikel 7) en zul je een 1,0 voor het SE krijgen.
- Elke zitting bij de talen duurt 90 minuten. Bij een aantal zittingen mag je het lokaal niet verlaten voordat die 90 minuten voorbij zijn. Zorg er dan voor dat je bijvoorbeeld een boek bij je hebt, voor het geval je eerder klaar bent.
- Voor Engels, Frans en Duits, mag je alleen het digitale woordenboek Van Dale gebruiken (andere hulpmiddelen zijn verboden).

Tenslotte nog enkele tips

- Bedenk goed dat de bedoeling van een examen is te toetsen wat je weet, niet wat je niet weet. Blijf dus niet te lang bij een probleem stilstaan.
- Deel je tijd goed in. Lees de opgaven zeer zorgvuldig en denk goed na vóór je de vragen beantwoordt. Werk eerst op klad, maar zorg dat je genoeg tijd overhoudt voor de uitwerking in het net. Ook het klad kun je inleveren; dit moet je zeker doen als je niet helemaal klaar bent met je werk in het net.
- Bij de meerkeuzevragen: ALTIJD een antwoord aankruisen. Dus ook als je het antwoord op een vraag niet weet of in tijdnood komt.
- We wensen je veel succes!

5. Lijst van toegestane hulpmiddelen bij het examen

Een examenkandidaat heeft het recht om volgens onderstaande lijst hulpmiddelen te gebruiken tijdens het CE. De kandidaat brengt zelf het toegestane hulpmiddel mee van huis. Zo heb je bijvoorbeeld recht op het gebruik van een woordenboek. De school verstrekt die niet. Er mogen daarin geen eigen aantekeningen of opmerkingen voorkomen. De surveillant controleert daarop en neemt het hulpmiddel in beslag indien dat niet in orde is. In voorkomend geval is er sprake van examenfraude. Een digitaal woordenboek is beslist niet toegestaan.

De school levert, indien toegestaan volgens de lijst en zoals je gewend bent, het volgende aan:

- Papier, roosterpapier in cm²/millimeterpapier/logaritmisch papier (wiskunde), Binas in de juiste druk.

Toegestane hulpmiddelen havo en vwo 2022*

vak	hulpmiddelen
alle vakken	Basispakket, bestaande uit: <ul style="list-style-type: none"> - schrijfmateriaal inclusief millimeterpapier - tekenpotlood - blauw en rood kleurpotlood - liniaal met millimeterverdeling - passer - nietmachine - zie 4.3** - geometrische driehoek - vlakgum - rekenmachine – zie 3.2**
alle schriftelijke examens	Eindelijk verklarend woordenboek Nederlands (zie 3.1.1) of Woordenboek Nederlands-thuis taal en/of thuis taal-Nederlands (zie 3.1.1**)
Fries & moderne vreemde talen	Woordenboek naar en van de doeltaal; Bij Engels: (op verzoek kandidaat) daarnaast ook woordenboek Engels-Engels (zie 3.1.3**)
Latijn & Grieks	Latijns resp. Grieks woordenboek (zie 3.1.4**)
wiskunde A, B, C	<ul style="list-style-type: none"> - grafische rekenmachine (zie 3.2.3**) - roosterpapier in cm²
biologie, natuurkunde & scheikunde	- goedgekeurd informatieboek: Binas 6e editie of Sciencedata (zie 3.3**)
aardrijkskunde	Een atlas is sinds 2021 niet langer toegestaan bij het centraal examen
muziek & kunst (algemeen)	Computer

* Voor de volledige regeling Toegestane Hulpmiddelen zie www.examenblad.nl

** Verwijst naar bijlage Toegestane Hulpmiddelen op www.examenblad.nl

6. Toelichting bij de ED-resultaten

Leerlingen en ouders kunnen de cijfers van het Examendossier raadplegen in het schooladministratie programma Magister. Leerlingen en ouders hebben ieder hun eigen toegang. Zij kunnen dus onafhankelijk van elkaar de ED-resultaten van zichzelf, c.q. van hun kind(eren), bekijken. Vakdocenten registreren alle ED-resultaten per leerling in dat programma voor cijfer- en examenbeheer. Alle deelresultaten en gemiddelden per vak staan vermeld op die bewuste pagina.

Resultaten

- Bij elk vak worden voor de vastgestelde **SE's** (Schoolexamens) en **PO's** (Praktische Opdrachten) cijfers toegekend. Deelresultaten worden door de vakdocent op één decimaal vastgesteld. Daaruit wordt in de achterste kolom per vak een gewogen gemiddelde berekend.
- De eindresultaten van de **HD's** (Handelingsdelen) bij **LO** worden uitsluitend met **Goed**, **Volgende** of **Onvoldoende** gewaardeerd.
- Bij een toets die niet gedaan werd en ook nooit is ingehaald, of een **PO** dat niet ingeleverd of afgerond is, wordt standaard **1,0** genoteerd. Dit beïnvloedt uiteraard het gemiddelde negatief.
- Leerlingen die na het behalen van het 5havo-diploma zijn overgestapt naar het vwo, hebben recht op een vrijstelling voor de vakken Maatschappijleer en CKV. Dat wordt in Magister aangegeven met **vr**.
- Voor deelname aan het Centraal Examen moet het Examendossier integraal zijn afgerond. Let op, alle handelingsdelen maken deel uit van dat Examendossier. Voor elk handelingsdeel dient aan het eind in 5havo of 6vwo derhalve een **V** of een **G** genoteerd te zijn.
- In de achterste kolom staan de gemiddelden vermeld. De vakken die met een SE afsluiten, worden op een heel cijfer afgerond. Alle CE-vakken sluiten af met een gemiddelde op 1 decimaal.

Modulen maken deel uit van het schoolcurriculum en worden beoordeeld met 'G', 'V' of 'O'. Onderdelen uit het Examendossier per leerjaar is terug te vinden in het vakkenoverzicht.

Reclameren

- Voor vragen over en eventuele correcties op de resultaten kan een leerling altijd terecht bij de eigen vakdocent.
- Alléén de vakdocent kan een cijfer wijzigen.
- Indien men een fout constateert in het vakkenpakket, dat zou bijvoorbeeld een overtollig of een ontbrekend vak kunnen zijn, meldt een leerling dat zo spoedig mogelijk bij de schoolleider.

7. De slaag- zakregeling

Om te slagen moet een leerling voldoen aan onderstaande bepalingen.

Bepaling 1 gaat uitsluitend over de behaalde cijfers voor het Centraal Examen (Centraal Schriftelijk Examen & Centraal Praktisch Examen). Die cijfers zijn afgerond op 1 decimaal.

Bepalingen 3, 4 en 5 zijn van toepassing op de eindcijfers. Dat is het gemiddelde van CE en SE. Of, bij de vakken zonder CE, alleen het SE-eindcijfer. Eindcijfers zijn afgerond op een geheel getal. Het combinatiecijfer telt ook mee als eindcijfer.

N.B.: Een CPE (Centraal Praktisch Examen) wordt uitsluitend bij het vak Tekenen afgenomen. Het CE-cijfer is hier het gemiddelde van CSE en CPE.

Een leerling is geslaagd indien aan alle volgende bepalingen is voldaan:

1. Het gemiddelde van de cijfers behaald voor het CE is ten minste 5,5. Een leerling is dus gezakt als het (niet afgeronde) gemiddelde cijfer voor het CE lager is dan een 5,5. Een 5,499 is hier dus niet toereikend.
2. Bij het vak LO is de beoordeling voldoende of goed.
3. De rekentoets is gemaakt. Dit geldt voor leerlingen die geen examen afleggen in het vak wiskunde.
4. Bij geen van de onderdelen van het combinatiecijfer is het eindcijfer lager dan een 4.
5. De behaalde eindcijfers voldoen aan een van de volgende regels. Hierbij telt het combinatiecijfer als één eindcijfer.
  - a. Alle eindcijfers zijn 6 of hoger.
  - b. Er is één eindcijfer 5 en alle overige eindcijfers zijn 6 of hoger.
  - c. Er is één eindcijfer 4 of er zijn twee eindcijfers 5 of er is één eindcijfer 4 en één eindcijfer 5, en alle overige eindcijfers zijn 6 of hoger en het gemiddelde van de eindcijfers is ten minste 6.
6. Er is ten hoogste één 5 als eindcijfer voor de kernvakken Nederlands, Engels en Wiskunde A of B behaald. Voor leerlingen zonder Wiskunde geldt dat ten hoogste één 5 voor Nederlands, Engels behaald mag worden.

Een leerling is dus gezakt als:

  - a. a. er meer dan één 5 voor deze vakken is behaald.
  - b. b er een 4 of lager voor deze vakken is behaald.
7. Het predicaat 'cum laude' wordt toegekend indien het eindresultaat van alle vakken gemiddeld minimaal 8,0 is en geen enkel vak is afgesloten met een cijfer lager dan 7,0. Voor 'summa cum laude' geldt dat het eindresultaat gemiddeld minimaal 9,0 is en geen enkel vak is afgesloten met een cijfer lager dan 8,0.

8. Doorstroomregeling

Doorstroomrecht: algemeen

- a. Een leerling kan op het MLA géén deelcertificaten halen. Een leerling die op basis van de behaalde eindcijfers niet voldoet aan de wettelijke doorstroomcriteria, maar die wel geslaagd is, kan op het MLA niet terugkomen om zich te verbeteren.
- b. In bovengenoemde gevallen besteedt het MLA bij minderjarigheid niet uit aan een VAVO-opleiding.

Doorstroomrecht van havo naar vwo

- a. Leerlingen met een havo-diploma kunnen doorstromen naar het vwo mits ze hetzelfde vakkenpakket meenemen en maximaal één nieuw vak, het 8e vak, hoeven op te pakken.
- b. De leerling krijgt een vrijstelling voor de vakken maatschappijleer, cultureel kunstzinnige vorming en voor het volgen van de module.
- c. De doorgestroomde leerling maakt in het vwo een nieuw Profielwerkstuk.
- d. Per taal mag een leerling één boek laten meetellen voor het vwo-examenprogramma.

9. Regeling gezakten

Voor een leerling die definitief is afgewezen na het examen en terugkeert gelden de volgende bepalingen:

- a. De leerling doet de jaarstof opnieuw. Oefening baart kunst.
- b. De leerling heeft per vak het recht om slechts één voldoende cijfer van het examendossier te laten staan, mits het examenprogramma niet gewijzigd is.
- c. Mavo leerlingen kunnen een vrijstelling krijgen voor de vakken KV1, maatschappijleer en Toekomst voor Talent, indien deze vakken met een voldoende zijn afgerond.
- d. De leerling kan een vrijstelling krijgen voor een schoolexamenvak wiskunde D (vwo) en/of informatica (havo en vwo) indien dat vak met een voldoende is afgerond.
- e. Indien bij havo of vwo het combinatiecijfer 6 of hoger is mag dit blijven staan. In sommige gevallen is het echter raadzaam het profielwerkstuk opnieuw te doen.
- f. Bij het vak LO moet het praktische gedeelte in het examenjaar opnieuw worden gedaan. De beoordeling voor het theoretische gedeelte blijft wel staan.
- g. De leerling doet het centraal examen integraal opnieuw.
- h. De leerling heeft niet vanzelfsprekend het recht om het examenjaar over te doen op het MLA. De schoolleider toetst werkhouding en absentie van de gezakte en doet een voorstel aan de rector. Deze beslist.
- i. Bij voortijdig terugtrekken van het examen, kunnen in bijzondere gevallen voldoende SE resultaten blijven staan en meegenomen worden naar het jaar erop. Dit naar beoordeling van examencommissie.

10. Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: Nederlandse taal en literatuur

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	NETL401 SE1 Schrijfvaardigheid (Computer) Domein C	Schriftelijk	SE-week 1	60	15
4SE	2	NETL402 SE2 Leesvaardigheid/Argumentatieve vaardigheden Domein A en D	Schriftelijk	SE-week 2	90	15
5SE	3	NETL501 SE3 Schrijfvaardigheid Domein C en D	Schriftelijk	SE-week 1	90	20
5SE	4	NETL502 SE4 Mondelinge vaardigheden Domein B	Mondeling	jan.-feb.	5	10
5SE	5	NETL503 PO1 Literatuur Niet herkansbaar Domein E en C	Schriftelijk	oct.-dec.	vrij	15
5SE	6	NETL504 SE6 Literatuur mondeling Mondeling over het Literaturoffier. Er zijn twee deadlines. Aan het eind van 4 havo moet de helft van het literaturoffier zijn afgerond (4 boeken). De deadline voor het complete literaturoffier (4 boeken 4H en 4 boeken 5H) is 14 januari 2022. Je levert dan een compleet dossier in bij je docent, dat geeft toegang tot het mondeling SE. Indien het literaturoffier in 5H niet op tijd is ingeleverd, word je uitgesloten van het mondeling en krijg je een 1.0. Het mondeling SE vindt individueel plaats op afspraak met de docent. Bij afwezigheid gelden dezelfde regels als bij ieder ander SE. De regels voor de inhoud van het literaturoffier en de eisen voor het mondeling SE vind je in de uitgebreide toelichting bij het PTA in de studiewijzer Nederlands in Magister of bij je docent. Domein E en B	Schriftelijk	MO-week 5	20	25
SE	799	NETL799 SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: Franse taal en literatuur

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
5SE	1	FATL501 SE1 Schrijven Schrijfvaardigheid Domein D	Schriftelijk	SE-week 1	30	20
5SE	2	FATL502 SE2 Examenidroom	Schriftelijk	week 50	55	10
5SE	3	FATL503 SE3 Luisteren Luistervaardigheid Domein B	Luistertoets	januari 2022	60	25
5SE	4	FATL504 SE4 Literatuur Domein E	Schriftelijk	week 6	55	20
5SE	5	FATL505 SE5 Spreken Gespreksvaardigheid Domein C	Mondeling	op afspraak	15	25
SE	799	FATL799 SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: Duitse taal en literatuur

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
5SE	1	DUTL501 SE1 Literatuur-1 Schriftelijk over korte verhalen. Domein E	Schriftelijk	SE-week 1	90	15
5SE	2	DUTL502 SE2 Luisteren (CITO) Luistervaardigheid. (CITO luistertoets) Domein B	Luistertoets	januari 2022	70	25
5SE	3	DUTL503 SE3 Spreken Gespreksvaardigheid, presentatie + gesprek van 10 min. in tweetallen, ingangseis 4 gesprekken met verwerkte feedback (25% van het cijfer) Domein C	Mondeling	jan. 2022	10	25
5SE	4	DUTL504 SE4 Woorden Een schriftelijke toets van een CE-woordenlijst in een lesuur Domein A, B, C en D	Schriftelijk	nov.-dec. wk 4	55	10
5SE	5	DUTL505 SE5 Schrijven Schrijfvaardigheid. Ingangseis 4 schrijfoopdrachten met verwerkte feedback (25% van het cijfer). Domein D	Schriftelijk	SE-week 2	90	25
SE	799	DUTL799 SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: Engelse taal en literatuur

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
5SE	1	ENTL501 SE1 Boek 1	Mondeling	op afspraak	10	7
		Deadline: 22 december 2021 Als je niet je 4 boeken van 4 havo hebt afgerond en/of als je niet op tijd je boekverslagen hebt ingeleverd, word je uitgesloten van het aansluitende SE en krijg je voor dit onderdeel een 1.0! Domein E				
5SE	2	ENTL502 SE2 korte verhalen	Schriftelijk	SE-week 1	60	8
		Domein E				
5SE	3	ENTL503 SE3 Spreken	Mondeling	op afspraak	15	25
		Gespreksvaardigheid. Het voeren van een gesprek over een nader op te geven actueel onderwerp. Deadline: 22 december 2021 Domein C				
5SE	4	ENTL504 SE4 Woorden	Schriftelijk	DSM jan.	55	10
		Woorden, in context aangeboden				
5SE	5	ENTL505 SE5 Luisteren (CITO)	Luistertoets	1 feb 2022	60	25
		Luistervaardigheid (CITO luistertoets) Domein B				
5SE	6	ENTL506 SE6 Schrijven	Schriftelijk	SE-week 2	90	25
		Schrijfvaardigheid. Het schrijven van een formele en een informele brief Domein D				
SE	799	ENTL799 SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: geschiedenis

Inleiding

CE-onderwerp(en):

Domein A (Historische vaardigheden) en

Domein B (Oriëntatiekennis van de tijdvakken vijf tot en met tien en historische contexten)

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	GES401	SE1 Het Britse Rijk Domeinen A en B Historische context: Britse Rijk 1585-1900. Kenmerkende aspecten oriëntatiekennis.	Schriftelijk	SE-week 1	90	10
4SE	2	GES402	PO1 Migratie Domeinen A, B en C. Migratie en oriëntatiekennis hst. 1 t/m 4. Het niet op tijd inleveren van de PO resulteert in een 1.0. Hiervoor kan de (enige) herkansing in 4 havo worden ingezet. Domein C	Schriftelijk	blok-3	vrij	10
4SE	3	GES403	SE2 Rechtsstaat en Democratie Domeinen A, B, C en D Katern rechtsstaat en democratie	Schriftelijk	SE-week 2	90	10
5SE	4	GES501	SE3 Duitsland in Europa Domeinen A en B Historische context Duitsland in Europa, 1918-1991. Oriëntatie hst. 9, 10, 11. en 12 Herhalen oriëntatiekennis hst. 3 t/m 8.	Schriftelijk	SE-week 1	120	35
5SE	5	GES502	SE4 Examentraining Domeinen A en B Historische context Nederland, 1948-2008. Oriëntatiekennis hst. 11 en 12. Herhalen oriëntatiekennis hst. 3 t/m 12 en herhalen alle historische contexten.	Schriftelijk	SE-week 2	120	35
SE	799	GES799	SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: aardrijkskunde

Inleiding

CE-onderwerp(en):

Wereld, Aarde, Wonen in Nederland, Indonesië

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	AK401	SE1 Domein: Wereld Het Amerikaans-Mexicaanse grensgebied	Schriftelijk	blok-1	55	10
4SE	2	AK402	SE2 Domein Aarde Natuur en landschap	Schriftelijk	SE-week 1	120	10
4SE	3	AK403	SE 3 Domein Ontwikkelingsland Actuele vraagstukken in Brazilië	Presentatie	blok-3	55	10
4SE	4	AK404	SE 4 Domein Leefomgeving Vraagstukken in Nederland	Schriftelijk	SE-week 2	120	10
5SE	5	AK501	SE5 Domein Aarde Endogenen en exogene krachten	Schriftelijk	SE-week 1	120	20
5SE	6	AK502	SE6 Domein Wereld Globalisering	Schriftelijk	les	55	10
5SE	7	AK503	SE7 Alle domeinen Alle CE-stof	Schriftelijk	SE-week 2	120	30
SE	799	AK799	SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: wiskunde A

Inleiding

4/5 Havo

De toetsen of SE's worden op een door de docent vooraf vastgesteld moment klassikaal of centraal afgenomen.

Voor herkansingen van SEonderdelen gelden dezelfde regels als voor andere schoolvakken

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	WISA401 SE1 H1 Domeinen A en B	Schriftelijk	les	45	5
4SE	2	WISA402 SE2 H3 en H5 Domein A en C	Schriftelijk	SE-week 1	90	10
4SE	3	WISA403 SE3 H4 Domeinen A en E	Schriftelijk	les	45	5
4SE	4	WISA404 SE4 H2 en H6 Domeinen A en E	Schriftelijk	SE-week 2	90	10
4SE	5	WISA405 PO1 H8 Excel Domeinen A en E	Schriftelijk	blok 3-4	vrij	5
5SE	6	WISA501 SE5 H7 en H9 (en H3 en H5) Domeinen A, C en D	Schriftelijk	SE-week 1	120	30
5SE	7	WISA502 SE6 H10 en H11 (en H2 en H4) Domeinen A en E	Schriftelijk	SE-week 2	120	30
5SE	8	WISA503 PO2 Examenvoorbereiding Domeinen A, B, C, D en E	Practicum	blok 1-4	vrij	5
SE	799	WISA799 SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: wiskunde B

Inleiding

4 Havo

De SE's worden op een vooraf vastgesteld moment centraal afgenomen.

5 Havo

Zowel in de eerste als de tweede SE-periode wordt een SE afgenomen over meerdere hoofdstukken.

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	WISB401 SE1 Domein A en B Functies, grafieken en vergelijkingen	Schriftelijk	SE-week 1	90	15
4SE	2	WISB402 SE2 Domein A, C en D Meetkundige berekeningen Toegepaste analyse	Schriftelijk	SE-week 2	90	15
5SE	3	WISB501 SE3 Domein B en C Functies, grafieken en vergelijkingen Meetkundige berekeningen	Schriftelijk	SE-week 1	120	30
5SE	4	WISB502 SE4 Domein B en D Functies, grafieken en vergelijkingen Toegepaste Analyse	Schriftelijk	SE-week 2	120	30
5SE	5	WISB503 PO1 Domein A, B, C en D	Practicum	les	vrij	10
SE	799	WISB799 SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: informatica

Inleiding

Een schriftelijk examen (SE) of een praktijkopdracht (PO) is een samengesteld cijfer bestaande uit meerdere onderdelen. Deze onderdelen kunnen in verschillende blokken worden gegeven en wordt berekend op basis van een gewogen gemiddelde. Het SE of PO cijfer wordt geplubliceerd zodra het bekend is en kan dus onder invloed van andere SE of PO cijfers gewijzigd worden.

Cijfers behaald voor grotere opdrachten, kunnen gelden als meerdere SE of PO cijfers.

Indien een leerling met een geldige reden een toets mist, mag deze later worden ingehaald. Het inhalen van een toets dient binnen 5 schooldagen plaats te vinden of in overleg met de docent. Indien een opdracht niet op tijd wordt ingeleverd wordt dit gehonoreerd met een 1. In overleg met de docent kan worden bepaald of de opdracht alsnog mag worden ingeleverd.

De leerling heeft het recht om 1 SE of 1 PO te herkansen van het betreffende schooljaar. In het laatste jaar kan dus geen onderdeel van het jaar daarvoor worden herkanst. De herkansing wordt aan het eind van het schooljaar afgenomen. Om recht te hebben op een herkansing, moet voor dat onderdeel, alle door de docent gegeven opdrachten zijn afgerond en ingeleverd. De laatste opdracht of module kan niet worden herkanst.

ICT in de wolken

Voor leerlingen die geïnteresseerd zijn in informatica en de motivatie hebben om om hier extra tijd in te steken, is het mogelijk om het vak informatica via projectmatig onderwijs te volgen. Dit onder de noemer ICT in de wolken. In het laatste schooljaar wordt in principe niet meer gestart met ICT in de wolken.

De resultaten behaalt bij ICT in de wolken dienen als SE en PO resultaten. Een cijfer behaald bij ICT in de wolken kan gelden voor meerdere SE of PO cijfers.

In overleg met de vakdocent en de schoolbegeleider van ICT in de wolken, wordt bepaald welke onderdelen uit het standaard programma moeten worden gevolgd of badges moeten worden behaald, als onderdeel van de SE en PO cijfers.

Schoolexamens

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: informatica

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	IN401	PO1 Wat is informatica Domein A (A1, A2, A4)	Practicum	Blok 1	les	2
4SE	2	IN402	SE1 HTML Domein A1, A12, B4	Practicum	Blok 1	les	4
4SE	3	IN403	SE2 HTML/CSS Domein A1, A12, B4, C3, F1, O1, O2, P1, P2	Practicum	Blok 1	les	6
4SE	4	IN404	PO2 Representatie informatie Domein K1, K2	Schriftelijk	Blok 2	les	5
4SE	5	IN405	PO3 Opdracht hardware/geschiedenis Domein A1, A3, A5, A7, A9, A10, E1, K4	Practicum	Blok 2	les	7
4SE	6	IN406	PO4 Inleiding programmeren	Practicum	Blok 2	les	7
4SE	7	IN407	PO5 Leren programmeertaal (Python) Domein A8, B3, B4, C2, D1, D2, G3	Practicum	Blok 3	les	7
4SE	8	IN408	PO6 Datacommunicatie/netwerken Domein A1, A2, A4, A5, A7, A9, L1, L2, L3, L4	Practicum	Blok 3	les	7
4SE	9	IN409	PO7 Programmeren met Python Domein A8, B3, B4, C2, C4, D1, D2, G1, G2, G3, I1, I2, I3, P1, P2	Practicum	Blok 4	les	5
5SE	10	IN501	SE3 Database 1	Schriftelijk	Blok 1	les	10
5SE	11	IN502	PO8 Database 2 Domein A6, B1, B4, D1, D2, J1, J2	Practicum	Blok 3	les	10
5SE	12	IN503	PO9 Keuze Module	Practicum	Blok 2	les	8
5SE	13	IN504	PO10 Effect ICT op de maatschappij	Practicum	Blok 3	les	7
5SE	14	IN505	PO11 Keuze module	Practicum	blok 3	les	8
5SE	15	IN506	PO12 Portfolio	Practicum	Blok 3	les	7
SE	799	IN799	SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: natuurkunde

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	NAT401	SE1 A	Schriftelijk	SE-week 1	90	20
			Hoofdstuk 1 t/m 3 en 9 (Domein C1, G1, A) Onderwerpen: Bewegen, Elektriciteit				
5SE	2	NAT501	SE2 B	Schriftelijk	SE-week 1	120	30
			Hoofdstuk 1 t/m 3 en 9 (Domein C1, G1, A, H). Hoofdstuk 5, 7, 8 en 12 (Domein B1, C1, D1) Onderwerpen: Bewegen, Elektriciteit, Trillen en golven, Krachten, Stoffen en materialen				
5SE	3	NAT502	SE3 C	Schriftelijk	SE-week 2	120	30
			Hoofdstuk 1 t/m 3 en 9 (Domein C1, G1) Hoofdstuk 5, 7, 8 en 12 (Domein B1, C1, C2, D1) Hoofdstuk 10, 11 en 13 t/m 15 (Domein B2, D2, E1) Onderwerpen: Bewegen, Elektriciteit, Trillen en golven, Krachten, Stoffen en materialen, Straling, Functionele Materialen, Communicatie en medische beeldvorming, Zonnestelsel en Heelal				
5SE	4	NAT503	PO1	Practicum	blok 3	150	20
			PO1: (Domein I, B3 en G2, I) Portfolio van verslagen van enkele practica: - Practicum Meten en regelen 4H (10%) - Practicum Licht 4H (10%) - Practicum meesterproef blok 3 5H (80%) Niet herkansbaar				
SE	799	NAT799	SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: scheikunde

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	SCHK401 SE1 NOVA max H1 t/m H3 Domein: A, B, C, D	Schriftelijk	SE-week 1	90	10
4SE	2	SCHK402 SE2 NOVA max H1 t/m H6 Domein: A, B, C, D, F	Schriftelijk	SE-week 2	120	10
4SE	3	SCHK403 PO1 Practicum niet herkansbaar Domein: A, B, C, D	Practicum	blok-3	120	10
5SE	4	SCHK501 SE3 NOVA max H1 t/m 8 Domein: A, B, C, D, F	Schriftelijk	SE-week 1	120	35
5SE	5	SCHK502 SE4 NOVA max H1 t/m 11 Domein: A, B, C, D, E, F, G	Schriftelijk	SE-week 2	120	35
SE	799	SCHK799 SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: biologie

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	BIOL401 SE1	Schriftelijk	SE-week 1	90	10
		Inleiding in de biologie, voortplanting en genetica Domein: C1, D3, E2, E3, E4				
4SE	2	BIOL402 SE2	Schriftelijk	SE-week 2	90	10
		Evolutie, regeling, waarneming en gedrag Domein: B4, B6, B7, D2, F1, F2, F3				
5SE	3	BIOL501 PO1	Vrije vorm	op afspraak	vrij	5
		Gedragsonderzoek en onderzoeksvaardigheden Domein: A, B, C, D, E, F				
5SE	4	BIOL502 SE3	Schriftelijk	SE-week 1	120	30
		Ecologie en milieu, stofwisseling en DNA Domein: B1, B2, B8, C3, D1, D4, E1				
5SE	5	BIOL503 SE4	Schriftelijk	SE-week 2	120	30
		Vertering, transport, gaswisseling en uitscheiding Domein: B3, C2				
5SE	6	BIOL504 PO2 Dossier	Practicum	afspraak	vrij	15
		Verzameling van practicum verslagen, tekeningen en opdrachten. Niet herkansbaar Domein: A, B, C, D, E, F				
SE	799	BIOL799 SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: economie

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	ECON401 SE1 Lesbrief Jong & Oud Domeinen A, B, C, E, F, G en H	Schriftelijk	SE-week 1	90	15
4SE	2	ECON402 PO1 Arbeidsmarkt Het niet op tijd inleveren van de PO resulteert in een 1.0. De PO kan niet worden herkanst. Domeinen A, J en K	Vrije vorm	blok-3	vrij	5
4SE	3	ECON403 SE2 Lesbrief Vervoer Domeinen A, D, F en G	Schriftelijk	SE-week 2	90	15
5SE	4	ECON501 SE3 Lesbrieven Jong & oud, Werk & Werkloosheid en Verdienen & Uitgeven Domeinen A, E, F, G, H, I en K	Schriftelijk	SE-week 1	120	30
5SE	5	ECON502 SE4 Lesbrieven Vervoer, Markt & Overheid en Europa Domeinen A, D, E, F, G, H en I	Schriftelijk	SE-week 2	120	35
SE	799	ECON799 SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: tekenen

Inleiding

CE-onderwerp(en):

Het CE bestaat uit schriftelijke vragen Kunstgeschiedenis en kunstbeschouwing.

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	TE401	SE1 Kunstbeschouwing/Kunstgeschiedenis Domein A en C	Schriftelijk	SE-week 2	120	5
4SE	2	TE402	PO1 Zelfportret Domein B	Practicum	op afspraak	vrij	10
5SE	3	TE501	SE2 Werkstuk Kunstgeschiedenis Werkstuk Kunstgeschiedenis- mijn ontdekking Domein A	Schriftelijk	blok-1	vrij	10
5SE	4	TE502	SE3 Kunstbeschouwing/Kunstgeschiedenis Domein A en C	Schriftelijk	SE-week 2	120	10
5SE	5	TE503	PO2 Thema/eindwerkstuk Vrije opdracht, Domein B	Practicum	op afspraak	vrij	15
5SE	6	TE504	PO3 Map De inhoud van de map met alle werk uit 4 havo en 5 havo. Deze dient onder begeleiding van de docent tot stand te zijn gekomen. Domein B	Practicum	op afspraak	vrij	20
5SE	7	TE505	PO4 Schetsboek/Moodbook Werk uit 4 havo & 5 havo Domein B	Practicum	op afspraak	vrij	15
5SE	8	TE506	PO5 Pinterest Foto opdracht Voorwaarde voor beoordeling: Pinterest afgerond anders krijg je voor dit onderdeel een 1.0 Domein A en B	Practicum	op afspraak	vrij	10
5SE	9	TE507	PO6 Thema-proces Domein B	Practicum	op afspraak	vrij	5
SE	799	TE799	SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: filosofie

Inleiding

CE-onderwerp(en):

Democratie. Geen boek maar een syllabus. Er wordt een lijst met eindtermen uitgereikt en een tekstenbundel met een examenstofbeschrijving. De basisbegrippen van de drie kerndomeinen, Ethiek, Filosofische antropologie en Sociale filosofie worden bekend verondersteld.

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	FI401	SE1 Antropologie Domein B	Schriftelijk	SE-week 1	60	10
4SE	2	FI402	SE2 Ethiek Domein C	Schriftelijk	SE-week 2	60	10
4SE	3	FI403	PO1 Essay Domein A en C	Schriftelijk	blok-4	55	5
4SE	4	FI404	PO2 Betoog Retorica. Deadline: tot en met juni 2021 op individuele afspraken Domein A	Mondeling	afspr. sep-juni	10	5
5SE	5	FI501	SE3 Sociale filosofie + democratie Domein D	Schriftelijk	SE-week 1	120	25
5SE	6	FI502	SE4 Democratie Domein D	Schriftelijk	SE-week 2	120	25
5SE	7	FI503	PO3 Filosofische krant Filosofische krant. Deadline: begin maart Domein A en D	Schriftelijk	blok-3 & 4	vrij	20
SE	799	FI799	SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: maatschappijleer

Inleiding

Vak is reeds afgerond in 4havo

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	MAAT401 PO1 Rechtsstaat Domein A en B	Schriftelijk	blok-1	vrij	20
4SE	2	MAAT402 SE1 Parlementaire democratie Domein A en C	Schriftelijk	SE-week 1	60	30
4SE	3	MAAT403 PO2 Pluriforme Samenleving Domein A en E	Schriftelijk	blok-3	vrij	20
4SE	4	MAAT404 SE2 Verzorgingsstaat Domein A en D	Schriftelijk	SE-week 2	60	30
SE	799	MAAT799 SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: maatschappijwetenschappen

Inleiding

CE-onderwerp(en):

Vorming
Binding
Verhouding
Verandering

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	MAW401	PO1 Onderzoek	Schriftelijk	blok-2	vrij	10
Naast een schriftelijk verslag een presentatie. Domein A, F en G							
4SE	2	MAW402	SE1 Samenwerking en conflict	Schriftelijk	blok-4	90	15
Domein D en E							
5SE	3	MAW501	SE2 Politiek en ongelijkheid	Schriftelijk	SE-week 1	120	30
Domein C en G							
5SE	4	MAW502	SE3 Literatuur	Schriftelijk	feb. 2022	90	15
Leerling kiest een boek van een door de sectie samengestelde lijst met vier boeken over sociaalwetenschappelijke onderwerpen. Over het boek volgt een Literatuur-SE in de maanden tussen de SE periode -1 en SE periode-2 op een gezamenlijk moment.							
Domein F en G							
5SE	5	MAW503	SE4 Samenleving en veiligheid	Schriftelijk	SE-week 2	120	30
Domein B en D							
SE	799	MAW799	SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: lichamelijke opvoeding

Inleiding

Om het vak naar behoren af te sluiten is er naast het praktische deel een theorie-onderdeel dat gedaan moet worden. De eindbeoordeling voor het hele vak omvat beide onderdelen. De toets over het theorie-deel (schriftelijk of mondeling) vindt plaats op afspraak met de eigen LO- docent. Deze bepaalt ook of de toets schriftelijk dan wel mondeling wordt afgenomen.

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
SE	799	LO799	Eindbeoordeling			1

Handelingsdeel

Gymlessen met de eigen klas in 4- en 5wo en vier cursussen in 6wo
Minimaal twee cursussen naar keuze in 6wo, eventueel aangevuld met de achterstallige uit 5 wo
Set-gevarieerd
Theorietoets: schriftelijk of mondeling (alleen bij uitzondering)

In de loop van de cursus in 4wo wordt tijdens de gymlessen de reader bewegen, sport en maatschappij behandeld. In het eerste deel van het boekje wordt veel informatie verschaft over wat er in je lijf gebeurt bij inspanning, over conditie en conditieopbouw, training, trainingseffecten, soorten training en trainingsschema's. Het bewegen en sporten wordt in deel twee tevens in een breder maatschappelijk perspectief geplaatst dan alleen de praktische uitvoering in de gymzaal op school.

Voor de toets dient de inhoud van dit boekje goed bestudeerd te worden.

De toets wordt in 4 havo/4 wo formatief afgenomen d.m.v. kleine groepjes die lesgeven aan de klas. Bij uitzondering kan de toets schriftelijk of mondeling worden afgenomen.

Een constructieve inzet en deelname aan de lessen met de eigen klas en het verplichte minimum aantal cursussen is een belangrijke graadmeter voor de bepaling van het ED-resultaat. De toets moet met een voldoende of goed worden afgesloten. Wanneer dit niet wordt gedaan volgt er een vervangende opdracht welke met een voldoende moet worden afgesloten. Wanneer deze kans niet wordt benut kan er niet worden deelgenomen aan het eindexamen.

De eindbeoordeling wordt aangegeven met O / V / G.

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
5SE	1	LO501	HD	Schriftelijk	afspraak	60 100

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: bedrijfseconomie

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging	
4SE	1	BECO401 SE1	Schriftelijk	SE-week 1	120	10	
		Bedrijf starten + financiële zelfredzaamheid domein: A+B1+F1+F2+G					
4SE	2	BECO402 SE2	Schriftelijk	SE-week 2	120	15	
		Bedrijf starten + financiële zelfredzaamheid + marktverovering domein: A+B1+F1+E2+F2+G					
5SE	3	BECO501 SE3	Schriftelijk	SE-week 1	120	20	
		Bedrijf starten + financiële zelfredzaamheid + marktverovering + ondernemen het zelf + Financiering en verslaggeving domein: A+B1+B2+E2+F1+G					
5SE	4	BECO502 SE4	Schriftelijk	les	55	15	
		Bedrijf starten + Financiering en verslaggeving domein: A+B3+F1+F2+D2+G					
5SE	5	BECO503 SE5	Schriftelijk	SE-week 2	120	30	
		Bedrijf starten + financiële zelfredzaamheid + marktverovering + ondernemen het zelf + Financiering en verslaggeving + Het resultaat + Personeelsbeleid en interne Organisatie domein: A+B1+B2+B3+B4+C2+D2+E2+F1+F2+G					
5SE	6	BECO504 PO1	Schriftelijk	les	vrij	10	
		Aandelenspel + Pitch (4 en 5 havo) Domein: A+C1+D1+E1+H					
SE	799	BECO799 SE Gemiddelde				1	

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: cult. en kunstzinnige vorming

Inleiding

Het nieuwe CKV

Bij het vak culturele en kunstzinnige vorming werkt de leerling aan de volgende domeinen: verkenning, verbreding, verdieping en verbinding van kunst en cultuur.

Bij het vak CKV draait het om het onderzoeken van de eigen culturele identiteit van de leerling en een verkenning (domein 1) van het actuele culturele aanbod. Het startpunt is een cultureel zelfportret waarin de leerling beschrijft wat hij of zij weet en waar de interesses en nieuwsgierigheid naar uitgaan.

Aan de hand van de verschillende kunstdisciplines gaat de leerling zijn of haar kennis van kunst en cultuur verbreden (domein 2). Gedurende het eerste en tweede en vierde blok staat een kunstdiscipline centraal en werkt de leerling aan les- en kw-gebonden opdrachten die uitmonden in een culturele activiteit en een verwerkingsopdracht (PO Discap*). De disciplines liggen niet vast omdat het ook afhankelijk is van het actuele culturele aanbod.

Het derde blok staat in het teken van onderzoek en verdieping (domein 3). Tijdens dit blok maakt de leerling een eigen tentoonstellingsconcept waarbij hij of zij een thema uitwerkt, kunstwerken selecteert en presenteert.

De leerling sluit het vak af met een tweede cultureel zelfportret waarbij hij of zij reflecteert op al het gemaakte werk en een verbinding (domein 4) maakt met het eerste cultureel zelfportret en de behandelde lesstof.

*Een Discap is een culturele activiteit verbonden aan een kunstdiscipline.

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	CKV401 PO1 Discap + Cultureel zelfportret A Domein A, B, C en D	Schriftelijk	les	vrij	25
4SE	2	CKV402 PO2 Discap Domein A, B, C en D	Schriftelijk	les	vrij	25
4SE	3	CKV403 PO3 Discap Domein A, B, C en D	Schriftelijk	les	vrij	25
4SE	4	CKV404 PO4 Discap + Cultureel zelfportret B Domein A, B, C en D	Schriftelijk	les	vrij	25
SE	799	CKV799 SE gemiddelde				1

Programma van Toetsing & Afsluiting: de vakpagina's

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 5

Vak: kunst (drama)

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	KUDR401 SE1 Productie	Presentatie	blok-1 t/m 2	75	25
4SE	2	KUDR402 SE2 Maatschappelijk Theater	Presentatie	blok-3 & 4	40	15
4SE	3	KUDR403 SE3 Ontwerp opdracht	Vrije vorm	blok-4	vrij	5
4SE	4	KUDR404 SE4 Examenonderwerp1 (KUA) Hofcultuur Domein A, B en C	Schriftelijk	SE-week 2	120	7,5
5SE	5	KUDR501 SE5 Improvisatie	Presentatie	blok-1 & 2	10	20
5SE	6	KUDR502 SE6 Solo	Presentatie	blok-3 & 4	10	20
5SE	7	KUDR503 SE7 KUA Twintigste eeuw Domein A, B en C	Schriftelijk	SE-week 2	120	7,5
SE	799	KUDR799 SE gemiddelde				1